

Orange-balsamin (*Impatiens capensis*)

Videnskabeligt navn: *Impatiens capensis*

Kaldenavn: Orange-balsamin¹

Danske synonymer: Canadisk balsamin^{2,3,4}, Kap-balsamin²

Status i Danmark: Invasiv

Omfattet af: Den nationale liste over invasive arter⁷

Orange balsamin. Foto: Vern Wilkins, Indiana University, Bugwood.org.

Beskrivelse

Orange-balsamin er 30-100 cm høj og har en saftig, skør, grenet stængel². Bladene har 7-12 par skarpe tænder og er stilkede uden fodflige⁵. Blomsterne er 20-35 mm lange, orange med brune pletter³. Orange-balsamin har en 5-rummet kapsel med mange frø, som springer op og derved leder til effektiv frøspredning⁵.

Forvekslingsmuligheder

Orange-balsamin kan forveksles med spring-balsamin (*Impatiens noli-tangere*) og kæmpe-balsamin (*I. glandulifera*). Spring-balsamin og orange balsamin er mindre end kæmpe-balsamin. Desuden er der forskelle i blomsterfarve og voksested for de tre arter. Hos orange-balsamin er blomsterne orange, mens de er gule hos sping-balsamin og rosa hos kæmpe-balsamin⁵. Spring-balsamin vokser i løvskov og orange-balsamin og kæmpe-balsamin vokser mere fugtigt og næringsrigt, typisk ved åer, søer og damme³.

Spredningsvej og nuværende udbredelse

Orange-balsamin er hjemmehørende i Nordamerika³. Den blev indført som prydblante til Danmark og blev første gang fundet forvildet i 1994 ved Tvillum Bro nær Silkeborg. Den har bl.a. naturaliseret sig langs Gudenåen fra Kongensbro til Randers, hvor den lokalt er hyppig³. Arten er registreret i 7 ud af 1300 Atlas Flora Danica ruder³, alle fund af arten er i Jylland¹. Orange balsamin er (under synonymet canadisk balsamin) på den nationale liste for invasive arter og der er forbud mod at handle og udsætte arten i naturen⁶.

Datagrundlag for artens invasive status i Danmark

Vi benytter en skala fra 0-3 til at vurdere arterne i forhold til de seks parametre spredningspotentiale, levestedets bevarings- og naturværdi, påvirkningen på hjemmehørende arter, påvirkning på økosystemfunktioner, økonomiske effekter og helbredseffekter. 0 svarer til ingen, 1 svarer til lav, 2 svarer til middel og 3 svarer til høj påvirkning. Kvaliteten af data, der ligger til grund for vurderingen, angives på en firetrins skala: meget sikker (empiriske, kvantitative data for arten), sikker (overvejende kvalitative data for arten), middel (udelukkende kvalitative data), usikker (få eller ingen data).

	Spredningspotentiale	Levestedets bevarings- og naturværdi	Påvirkning af hjemmehørende arter	Påvirkning af økosystemfunktioner	Økonomiske effekter	Helbredseffekter
Score	3	3	2	1	0	0
Datakvalitet	Middel	Sikker	Middel	Usikker	Usikker	Sikker

Spredningspotentiale: 3 (høj). Spredningspotentialet for orange-balsamin er vurderet til høj. Den spreder sine frø til nærområdet ved hjælp af de opspringende, eksplosive frøkapsler. Frøene kan desuden føres med strømmen i et vandløb og spredes nedstrøms i åsystemet².

Levestedets bevarings- og naturværdi: 3 (høj). Levestedets bevarings- og naturværdi for orange-balsamin er vurderet til høj. Den trives på våd og næringsrig bund i rørsumpe og urtevegetation langs åer og søer, hvor den kan danne tætte og ensartede bevoksninger. På mere tør bund står den oftest som enkeltplanter her og der².

Påvirkning af hjemmehørende arter: 2 (middel). Orange-balsamin er vurderet til at påvirke hjemmehørende arter middel. Orange-balsamin angives flere steder at kunne udkonkurrere hjemmehørende arter^{2,4} men der mangler data, der underbygger dette, hvorfor vi af hensyn til forsigtighedsprincippet vurderer påvirkningen til middel, da arten visse steder er bestanddannende.

Påvirkning af økosystemfunktioner: 1 (lav). Orange-balsamin er vurderet til at have en lav påvirkning på økosystemfunktioner, der mangler dog viden på området, hvorfor vi af hensyn til forsigtighedsprincippet vurderer påvirkningen lav.

Økonomiske effekter: 0 (ingen). Der er ikke vurderet at være negative økonomiske effekter for orange-balsamin, da der ikke sker nogen bekæmpelse af arten og forekomsten af den ikke er forbundet med andre omkostninger.

Helbredseffekter: 0 (ingen). Der er ingen kendte helbredseffekter for orange-balsamin.

Kilder

¹ Arter.dk, art: Orange-balsamin - *Impatiens capensis*. <https://arter.dk/taxa/taxon/details/a74ddd8-f785-ea11-aa77-501ac539d1ea> (besøgt 8. april 2022).

² Jensen, J.K. and Svart, H.E. 2008. Invasive planter - uønskede planter. Natur og Museum 3.

³ Hartvig, P. 2015. Atlas Flora Danica. Gyldendal, København.

⁴ Miljøministeriet. Canadisk balsamin. *Impatiens capensis*. <https://mst.dk/natur-vand/natur/artsleksikon/froeplanter/canadisk-balsamin/> (besøgt 8. april 2022).

⁵ Mossberg, B. and Stenberg, L. 2007. Den Nye Nordiske Flora, Gyldendal.

⁶ Miljøstyrelsen 2017. Handlingsplan mod invasive arter. Miljø- og Fødevareministeriet, Miljøstyrelsen.

⁷ Bekendtgørelse om forebyggelse og håndtering af introduktion og spredning af invasive ikkehjemmehørende arter på EU-listen og om en national liste med handelsforbud m.v. over for invasive arter (BEK nr. 1285 af 12/11/2018) <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2018/1285>.